

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 30.3.2011
KOM(2011) 160 endelig

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Beretning for 2010 om anvendelsen af EU's charter for grundlæggende rettigheder

SEK(2011) 396 endelig

DA

DA

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Beretning for 2010 om anvendelsen af EU's charter for grundlæggende rettigheder

INDLEDNING

Med Lissabontraktatens ikrafttræden er Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder¹ blevet juridisk bindende. Hermed er retstatsprincippet i Den Europæiske Union betydeligt styrket. Det er en milepæl i det arbejde, der er gjort over flere årtier. Førhen var det Domstolens retspraksis, der forpligtede Unionen til at overholde de grundlæggende rettigheder. Nu samler chartret i ét enkelt sammenhængende og juridisk bindende instrument de grundlæggende rettigheder, der er gælder bindende for EU's institutioner og organer.

Chartret er ikke kun en tekst, der fastsætter abstrakte principper. Det skal anvendes, hver gang EU's institutioner og organer iværksætter tiltag eller EU's lovgivning på anden måde gennemføres, så borgerne effektivt kan nyde godt af grundlæggende rettigheder. Derfor vedtog Europa-Kommissionen i 2010 en strategi for Den Europæiske Unions effektive gennemførelse af chartret². Målet er, at Unionen skal foregå med et eksempel. Chartret skal overholdes på alle trin i lovgivningsprocessen i EU - fra den dag Europa-Kommissionen starter udarbejdelsen af et forslag og i alle ændrings- og lovgivningsprocedurerne op til den dag, det træder i kraft, efter at Europa-Parlamentet og Rådet har vedtaget det, og når det gennemføres af medlemsstaterne.

Kommissionen har på sin side styrket vurderingen af virkningerne af sine lovforslag for de grundlæggende rettigheder, idet den har udarbejdet en "tjekliste" for grundlæggende rettigheder, der anvendes til systematisk at kontrollere, hvorvidt Kommissionens forslag overholder de grundlæggende rettigheder.

Kommissionen bekendtgjorde i sin strategi, at den hvert år vil fremlægge en årsberetning, hvori den redegør for de fremskridt, der er gjort med hensyn til anvendelsen af chartret på områder, hvor Unionen har beføjelser. Årsberetningen for 2010 om anvendelsen af chartret giver for første gang et samlet overblik over de vigtigste oplysninger, der viser den dynamiske anvendelse af chartret.

Årsberetningen indeholder eksempler på konkrete problemer, som borgerne støder på, og det forklares, hvordan EU-institutionerne har handlet inden for deres ansvarsområder for at løse disse problemer, eller hvorfor EU undertiden ikke har kunnet skride til handling med de beføjelser, som traktaterne giver den. Årsberetningen forklarer også, hvordan EU-institutionerne og i første instans Kommissionen tager højde for de grundlæggende rettigheder i forberedelsen, udarbejdelsen og udviklingen af EU's politikker. I denne beretning og i efterfølgende beretninger måles resultaterne af EU-institutionernes gennemførelse af chartret.

¹ Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder, EUT C 83 af 30.3.2010, s. 389-403.

² KOM(2010) 573 endelig, kan findes på:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0573:FIN:DA:PDF>.

1. AFKLARING AF, HVORNÅR CHARTRET SKAL ANVENDES

Borgerne har stor interesse i og høje forventninger til håndhævelsen af chartret. Chartret finder dog ikke anvendelse på alle situationer, der vedrører de grundlæggende rettigheder i Den Europæiske Union. I 2010 modtog Kommissionen mere end 4 000 breve fra offentligheden vedrørende de grundlæggende rettigheder. Omtrent tre fjerdedele af disse vedrørte forhold, der ligger uden for EU-lovgivningen. Dette afspejler en udbredt misforståelse om formålet med chartret og de situationer, hvor det finder eller ikke finder anvendelse.

I Den Europæiske Union garanteres beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder både på nationalt plan af medlemsstaternes forfatningssystemer - der stammer fra før chartret, og hvor retspraksis er mere udviklet - og på EU-plan af chartret.

Chartret finder anvendelse på alle EU's institutioner og organer. Det vedrører navnlig Europa-Parlamentets, Rådets og Kommissionens lovgivningsmæssige arbejde, der skal være i fuld overensstemmelse med chartret for at opfylde kravene i EU-retten. Chartret finder også anvendelse på Den Europæiske Unions optræden udadtil³.

Chartret finder kun anvendelse på medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten. Det finder ikke anvendelse i situationer, der ikke vedrører EU-retten, og det udvider ikke Unionens kompetencer ifølge traktaterne⁴.

I de tilfælde, hvor chartret ikke finder anvendelse, garanteres de grundlæggende rettigheder fortsat på nationalt plan i henhold til de nationale forfatningssystemer. Medlemsstaterne har omfattende nationale lovgivninger om grundlæggende rettigheder, og overholdelsen af disse garanteres af de nationale domstole. Det er de nationale myndigheder, herunder domstolene, der skal håndhæve de grundlæggende rettigheder. Desuden har alle medlemsstaterne indgået forpligtelser i henhold til den europæiske menneskerettighedskonvention uafhængigt af deres forpligtelser i henhold til EU-retten. Derfor kan borgeren i sidste instans efter at have udtømt alle muligheder på nationalt plan indbringe en sag for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg og klage over, at en grundlæggende rettighed, der garanteres af den europæiske menneskerettighedskonvention, er blevet krænket.

Chartret supplerer de nationale forfatningssystemer og systemet for beskyttelse af de grundlæggende rettigheder, der garanteres af den europæiske menneskerettighedskonvention, og erstatter dem altså ikke.

³ Ifølge artikel 21 i traktaten om Den Europæiske Union tager Unionens optræden på den internationale scene sigte på at fremme følgende principper i den øvrige verden: demokrati, retsstatsprincippet, menneskerettighedernes og de grundlæggende frihedsrettigheders universalitet og udelelighed, respekt for den menneskelige værdighed, principperne om lighed og solidaritet samt respekt for grundsætningerne i De Forenede Nationers pagt og folkeretten. Ved gennemførelsen af artikel 21 i traktaten om Den Europæiske Union anvender EU chartret og FN's gældende menneskerettighedsstandarder. EU's årsberetning om menneskerettigheder og demokrati er en særskilt beretning, der dækker Unionens aktioner i lande uden for EU.

⁴ Artikel 51, stk. 2, i chartret fastsætter, at chartret ikke udvider anvendelsesområdet for EU-retten ud over unionens kompetencer og skaber ingen nye kompetencer eller nye opgaver for Unionen og ikke ændrer de kompetencer og opgaver, der er fastlagt i traktaterne.

2. HVORDAN CHARTRET GØRES MERE EFFEKTIVT FOR BORGERNE

På baggrund af den stigende offentlige interesse for chartret er der et stærkt behov for at informere befolkningerne om, hvornår chartret finder anvendelse - nemlig på EU-institutionernes og EU-organernes handlinger og på medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten - og hvordan det i praksis kan håndhæves, hvis det krænkes. Borgerne bør vide, hvor de kan søge om bistand i sådanne tilfælde. Borgerne bør også informeres om, hvor de kan henvende sig i tilfælde, der falder uden for chartrets anvendelsesområde, navnlig når nationale myndigheder handler uden at gennemføre EU-retten. En passende informering er af afgørende betydning for at sikre, at der gives korrekte oplysninger for at kunne sikre, at der altid er mulighed for at klage over en krænkelse.

2.1. Iværksættelse af aktioner på EU-plan og nationalt plan

Chartret beskytter fysiske og juridiske personer, hvad angår foranstaltninger truffet af EU-institutionerne og -organerne, der krænker de grundlæggende rettigheder. EU-institutionerne og -organerne skal derfor overholde chartret.

Kommissionen er fast besluttet på at anvende alle til rådighed stående midler til at sikre, at chartret overholdes på EU-plan. I de tilfælde, hvor en EU-institution eller et EU-organ ikke overholder chartret, har Domstolen kompetence til at vurdere den pågældende handlings lovlighed, og Kommissionen har beføjelse til at anlæge en sag.

Medlemsstaternes offentlige myndigheder - lovgivende, udøvende og dømmende - er kun forpligtet til at overholde chartret, når de gennemfører EU-lovgivning, og navnlig når de anvender EU-forordninger og -afgørelser eller gennemfører EU-direktiver. Hvis en borger mener, at en national myndighed har overtrådt chartret ved gennemførelse af EU-retten, kan den pågældende indbringe sagen for de nationale domstole. Under vejledning af Domstolen har de nationale domstole beføjelse til at sikre, at medlemsstaterne overholder chartret, når de gennemfører EU-retten. Borgerne kan også klage til Kommissionen, der har beføjelse til at indlede et traktatbrudssøgsmål mod medlemsstaten.

En styrkelse af dialogen mellem EU-institutionerne og de nationale organer, der er involveret i håndhævelsen af de grundlæggende rettigheder, herunder de nationale ligestillingsorganer, vil forbedre den effektive beskyttelse af borgerne.

2.2. Behandling af klagerne i de korrekte organer

Når medlemsstaterne handler uden for rammerne af EU-retten, beskytter de nationale forfatninger de grundlæggende rettigheder, og de indeholder regler om beskyttelse af disse. I disse tilfælde har de borgere, hvis grundlæggende rettigheder er blevet krænket, en interesse i at sikre, at deres klage hurtigt sendes til de kompetente nationale myndigheder, hvad enten det er regeringen, de nationale domstole eller særlige menneskerettighedsorganer. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol giver yderligere beskyttelse, når alle nationale retsmidler er udtømt. Det skal bemærkes, at Kommissionen ikke er en appelinstant i forhold til nationale eller internationale domstole.

Borgere, der mener, at deres grundlæggende rettigheder er blevet krænket, skal have adgang til praktiske oplysninger om retsmidlerne i medlemsstaterne. Kommissionen er fast besluttet på at behandle dette spørgsmål. Dette betyder ikke, at der bør indføres nye mekanismer til beskyttelse af de grundlæggende rettigheder, men det kræver, at de eksisterende instrumenter

fremmes ved at oplyse befolkningerne om, hvilke organer der er kompetente til at behandle en given klage.

I første omgang vil Kommissionen forbedre den europæiske e-justice-portal, der skal give borgerne oplysninger om, hvor de kan klage, hvis deres grundlæggende rettigheder er blevet krænket.

I de tilfælde, hvor chartret ikke finder anvendelse, vil Kommissionen undersøge, hvordan klager over en medlemsstats krænkelse af de grundlæggende rettigheder i givet fald kan videresendes til de relevante nationale myndigheder. Som et første skridt i den retning vil Kommissionen i 2011 organisere et seminar med Europa-Parlamentets Udvalg for Andragender, nationale menneskerettighedsinstitutioner og andre nationale myndigheder som justitsministrene og ligestillingsorganerne og interesserede parter for at undersøge, hvordan der kan indføres en sådan mekanisme.

2.3. Bedre oplysning om chartret

De oplysninger om anvendelsen af chartret, som Kommissionen indsamlede i 2010, viser tydeligt, at der er behov for bedre oplysning om, hvornår chartret finder anvendelse, og om, hvem der gør hvad på området grundlæggende rettigheder⁵. For at undgå forsinkelser i håndhævelsen af de grundlæggende rettigheder og skuffelser bør de nationale myndigheder, EU's institutioner og andre organer, herunder EU-agenturet for grundlæggende rettigheder, i fællesskab yde en indsats for at oplyse borgerne bedre om, hvornår chartret finder anvendelse, og hvornår det ikke gør.

3. DEN VIGTIGSTE UDVIKLING I 2010

Beretningen for 2010 viser, at de grundlæggende rettigheder, der er fastsat af chartret, er relevante for en lang række politikker, som Unionen er ansvarlig for, og at der altid skal tages omhyggeligt hensyn til disse, når EU's politikker udarbejdes og gennemføres, fra politikkerne på det retlige område til transportpolitik og grænseforvaltning.

Beretningen giver mange eksempler på anvendelsen af chartret i alle seks kapitler (værdighed, friheder, ligestilling, solidaritet, borgerrettigheder og retfærdighed), der dækker en række EU-politikker.

For eksempel har overholdelsen af rettighederne i kapitlet om **værdighed** været et stort problem i forbindelse med indvandring, og der har været særlig opmærksomhed om dette i lovgivning, der blev vedtaget i 2010, såsom afgørelsen om overvågning af de ydre søgrænser⁶ og ændringerne til FRONTX-forordningen⁷. Hensynet til menneskets værdighed blev også taget i betragtning i Kommissionens meddelelse om securityscannere i EU's lufthavne⁸.

⁵ Dette underbygges af en nylig undersøgelse foretaget af Den Europæiske Ombudsmand og Europa-Parlamentet. I henhold til undersøgelsen følte 72 % af EU-borgerne sig ikke godt informeret om chartret (presmeddelelse af 18. marts 2011 fra Den Europæiske Ombudsmand, EO/11/6).

⁶ Rådets afgørelse af 26. april 2010 om supplerung af Schengengrænsekodeksen for så vidt angår overvågning af de ydre søgrænser inden for rammerne af det operative samarbejde, der samordnes af Det Europæiske Agentur for Forvaltning af Det Operative Samarbejde ved EU-medlemsstaternes Ydre Grænser, EUT L 111 af 4.5.2010, s. 20-26.

⁷ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 2007/2004 om oprettelse af et europæiskagentur for forvaltning af det operative samarbejde ved EU-

Ligeledes har et række spørgsmål inspireret Kommissionens aktioner på de områder, der dækkes af kapitlet om **friheder**. Der blev lagt særlig vægt på mediefrihed og friheden til at oprette og drive egen virksomhed i Kommissionens forslag om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område⁹.

I kapitlet om **ligestilling** udviste borgerne og Europa-Parlamentet stor interesse i børns rettigheder, og Kommissionen tog flere initiativer på dette område, såsom EU-handlingsplanen om uledsagede mindreårige (2010-2014)¹⁰. Princippet om ikke at udøve forskelsbehandling, herunder på grund af køn og race, er stadig et stort problem, hvilket fremgår af oplysningerne fra EU-agenturet for grundlæggende rettigheder.

Med hensyn til kapitlet om **solidaritet** bestræbte Kommissionen sig på at muliggøre en effektiv anvendelse af EU's instrumenter i tilknytning til arbejdstagernes grundlæggende rettigheder.

Der blev henvist til rettighederne under kapitlet om **retfærdighed** i flere af Domstolens domme, navnlig retten til adgang til effektive retsmidler.

Udover disse spørgsmål viser en analyse af anmodningerne fra borgerne og Europa-Parlamentet, at de spørgsmål i 2010, der gav anledning til størst bekymring, vedrørte databeskyttelse, domstolsprøvelse, integration af romaer og fremme af ligestilling.

3.1. Databeskyttelse

Chartret garanterer beskyttelsen af borgernes personoplysninger (artikel 8 i chartret). De EU-borgerne er interesseret i dette spørgsmål og er ofte bekymrede for, hvilken brug der gøres af deres personoplysninger, hvilket viser sig i antallet af spørgsmål fra borgerne og Europa-Parlamentet i 2010. Disse spørgsmål vedrører en lang række emner, lige fra databeskyttelse i forbindelse med anvendelsen af nye teknologier til tredjelandes overholdelse af databeskyttelsesreglerne. Anmodningerne rejste spørgsmål, såsom optagelse af skoleelevers fingeraftryk, Google Street View, videoovervågningssystemer på arbejdspladsen, sociale netværker, indsamling af data i forbindelse med folketællinger og finansiering af forskning i nye sikkerhedsteknologier.

Teknologien gør det let for borgerne at sprede udveksle om deres adfærd og præferencer og gøre disse offentligt og globalt kendt i et hidtil uset omfang. Som reaktion på disse udfordringer vedtog Kommissionen i 2010 en global metode til beskyttelse af personoplysninger i EU¹¹, der fastsætter nøglemål for en reform af EU-reglerne om

medlemsstaternes ydre grænser (FRONTEX), KOM(2010) 61 endelig, kan findes på:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0061:FIN:DA:PDF>.

⁸ KOM(2010) 311 endelig, kan findes på:

http://ec.europa.eu/transport/air/security/doc/com2010_311_security_scanners_en.pdf.

⁹ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, KOM(2010) 748 endelig, kan findes på: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0748:FIN:DA:PDF>

¹⁰ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet - Handlingsplan om uledsagede mindreårige (2010-2014), KOM(2010) 213 endelig, kan findes på:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0213:FIN:DA:PDF>.

¹¹ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget - En global metode til beskyttelse af personoplysninger i Den Europæiske Union, KOM(2010) 609 endelig. Kan findes på:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0609:FIN:DA:PDF>.

databeskyttelse: styrkelse af enkeltpersoners rettigheder (for eksempel gennem øget gennemsigtighed og større kontrol med personoplysninger), styrkelse af det indre markeds dimension (ved at mindske den administrative byrde og sikre lige konkurrencevilkår), revidere databeskyttelsesreglerne på områderne politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager, så personlige oplysninger får en høj beskyttelse på disse områder, herunder når oplysninger overføres til lande uden for EU, og en mere effektiv håndhævelse af reglerne (herunder gennem en styrkelse og yderligere harmonisering af databeskyttelsesmyndighedernes rolle og beføjelser). Kommissionen vil i 2011 fremlægge forslag til en ny general retlig ramme for databeskyttelse¹².

Den 10. februar 2010 fremhævede Europa-Parlamentet behovet for, at der skulle tages større hensyn til databeskyttelse i internationale aftaler om dataoverførsel med henblik på bekæmpelse af terrorisme, og det stemte imod den foreslåede aftale om programmet til sporing af finansiering af terrorisme. Det fik Kommissionen til at foreslå en ny aftale om bedre databeskyttelse, der blev godkendt af Europa-Parlamentet og trådte i kraft den 1. august 2010¹³. Den Europæiske Unions Domstol fremhævede også betydningen af den grundlæggende rettighed til databeskyttelse den 9. november 2010, da den underkendte dele af EU-retten, der krævede, at navnene på de fysiske personer, der modtog midler fra Den Europæiske Garantifond for Landbruget og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne, skulle offentliggøres¹⁴.

3.2. Adgang til domstolsprøvelse

Adgang til domstolsprøvelse er ikke kun en grundlæggende ret, der navnlig beskyttes af artikel 47 i chartret. Spørgsmål i forbindelse med domstolene har meget ofte virkning for mange borgeres dagligdag i hele EU. Hvor skal man klage i en anden medlemsstat? Hvilke rettigheder har jeg som offer i en retssag? Det er blot nogle få af de problemer, som mange EU-borgere støder på. I 2010 skrev mange til Kommissionen og klagede over, at de ikke havde modtaget eller ikke kunne finde tilstrækkelig hjælp eller juridisk bistand til at få deres sag behandlet ved en national domstol. Mange borgere klagede over, at lange eller dyre retlige procedurer havde forhindret dem i at få deres sag behandlet ved en domstol. Nogle breve omhandlede tilfælde af korruption eller krænkelse af princippet om processuel ligestilling eller visse nationale domstoles manglende uafhængighed og krænkelse af ret til en retfærdig rettergang. Kommissionen kunne ikke behandle mange af disse sager, da de falder ind under medlemsstaternes kompetence.

For at styrke mistænkte og tiltaltes rettigheder, når de ikke forstår eller taler det sprog, som straffesagen foregår på, vedtog EU i 2010 minimumsstandarder for retten til tolke- og oversætterbistand¹⁵. Kommissionen foreslog også regler, der krævede, at mistænkte i

¹² På denne baggrund skal der fuldt ud tages højde for de andre relevante grundlæggende rettigheder i chartret og andre af traktaternes målsætninger, samtidig med at den grundlæggende rettighed til beskyttelse af personoplysninger sikres.

¹³ Aftale mellem Den Europæiske Union og Amerikas Forenede Stater om behandling og overførsel af finansielle betalingsdata fra Den Europæiske Union til USA til brug for programmet til sporing af finansiering af terrorisme, EUT L 195 af 27.7.2010, s. 5-14.

¹⁴ Domstolen dom af 9.10.2010 i de forenede sager C-92/09 og C-93/09, Volker und Markus Schecke, Eifert.

¹⁵ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU af 20. oktober 2010 om retten til tolke- og oversætterbistand i straffesager, EUT L 280 af 26.10.2010, s.1-7.

straffesager skulle oplyses om deres rettigheder på et sprog, som de forstår¹⁶. Enhver, der arresteres for en strafbar handling eller i medfør af en europæisk arrestordre, skal oplyses skriftlig i et dokument, der benævnes meddelelse om rettigheder, om deres grundlæggende rettigheder på anholdelsestidspunktet, og hvad de er tiltalt for. Kommissionen vil i 2011 fortsat gennemføre køreplanen for proceduremæssige rettigheder, hvor der fastsættes et lovgivningsprogram, der skal garantere en retfærdig rettergang ved at forelå regler, der sikrer advokatbistand og ret til at kommunikere med pårørende, konsulære myndigheder eller arbejdsgivere.

Ved domstolene har ikke kun sagsøgte, men også ofrene for forbrydelser rettigheder, der skal beskyttes, og Kommissionen er opsat på at forbedre ofrenes situation. Kommissionen har til hensigt at forelægge en pakke foranstaltninger med henblik på at forbedre alle ofrenes rettigheder, beskyttelsen af dem og støtten til dem under hele retssagen og efter denne.

3.3. Romaernes grundlæggende rettigheder

EU-traktatens artikel 2 giver personer, der tilhører mindretal, en række rettigheder, mens chartrets artikel 21 forbyder enhver forskelsbehandling på grund af etnisk eller social oprindelse eller tilhørsforhold til et nationalt mindretal. Romaerne er med 10-12 millioner det største mindretal i Europa. En stor del af romaerne i EU er hårdt ramt af arbejdsløshed, ekstrem fattigdom, dårlige boligforhold, lave sundhedsstandarder og problemer med at få adgang til uddannelse. Den sociale og økonomiske integration af romaerne er derfor en prioritet for EU, hvilket Kommissionen fremhævede i sin meddelelse af 7. april 2010, der omhandler de største udfordringer, alle EU-medlemsstaterne står over for i forbindelse med integrationen af romaer¹⁷.

Alle EU-borgere har ret til at flytte og slå sig ned i et andet EU-land og ret til ikke at blive forskelsbehandlet. De nationale myndigheder har kun ret til at udvise andre EU-borgere eller inddrage deres opholdstilladelse, hvis bestemte strenge og klare betingelser er opfyldt. De er fastsat i EU's direktiv om fri bevægelighed fra 2004¹⁸, der også indeholder proceduremæssige sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse mod tilfældige, diskriminerende eller urimelige beslutninger og dermed til sikring af grundlæggende rettigheder, herunder forbud mod kollektive udvisninger (artikel 19, stk. 1, i chartret). For at sikre disse rettigheder skred Kommissionen straks ind efter hændelserne i sommeren 2010, hvor EU-borgere af romaoprindelse blev udvist fra Frankrig. Kommissionen undersøgte nøje, hvorvidt disse foranstaltninger var i overensstemmelse med EU's regler. Som følge af Kommissionens tiltag ændrer Frankrig og andre medlemsstater nu deres regler, så de kommer fuldt på linje med EU-reglerne om fri bevægelighed.

Rent strukturelt kræver den sociale og økonomiske integration af romaerne, at medlemsstaterne aktivt forpligter sig til at gøre en indsats, og at de støttes af Den Europæiske Union. Kort efter begivenhederne i sommeren 2010 oprettede Kommissionen en taskforce,

¹⁶ Forslag til direktiv om ret til information under straffesager, KOM(2010) 392 endelig, kan findes på: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0392:FIN:DA:PDF>.

¹⁷ Meddelelse om den sociale og økonomiske integration af romaer i Europa, KOM(2010)133 endelig, kan findes på: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0133:FIN:DA:PDF>.

¹⁸ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgernes og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, om ændring af forordning (EF) nr. 1612/68 og om ophævelse af direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF, EUT L 158 af 30.4.2004, s. 77-123.

der skulle evaluere anvendelsen af EU-støtten i medlemsstaterne. Taskforcens foreløbige resultater viser, at medlemsstaterne ikke anvender alle mulighederne for støtte fra EU til at gennemføre en reel social og økonomisk integration af romaer. De største problemområder, som taskforcen identificerede, var svagheder i udviklingen af strategier, manglende foranstaltninger for løse de problemer, der er specifikke for romaerne, manglende viden om administrativ kapacitet, hvad angår anvendelsen af EU-midlerne og manglende deltagelse af civilsamfundet og af romasamfundene i udviklingen og gennemførelsen af integrationsforanstaltningerne.

Kommissionen vil i 2011 vedtage en rammeloavgivning på EU-plan for nationale strategier for integrationen af romaer. Kommissionen vil også fortsat sikre, at romaerne kan benytte sig af de rettigheder, som de besidder som EU-borgere, uden at blive forskelsbehandlet.

3.4. Fremme af ligestilling

Kommissionen gav i 2010 udtryk for sin vilje til at arbejde for ligestilling mellem mænd og kvinder, da den vedtog kvindechartret¹⁹ og en strategi for ligestilling mellem kvinder og mænd (2010-2015)²⁰. Kommissionen fremhævede, at på trods af den almindelige tendens mod mere ligestilling i samfundet og på arbejdsmarkedet går afskaffelsen af ulighederne fortsat langsomt. Kommissionen opregnede de problemer, der skal løses, og de tiltag, der skal tages, fem prioriterede områder: samme muligheder for økonomisk uafhængighed, lige løn for lige arbejde og arbejde af samme værdi, ligestilling i beslutningstagningen, værdighed, integritet og bekæmpelse af kønsbaseret vold samt ligestilling mellem kønnene uden for EU's grænser. Gøres der fremskridt på alle disse områder, vil det give mange kvinder og mænd øgede valgmuligheder.

For at give handicappede kvinder og mænd mulighed for at udøve alle deres rettigheder og fuldt ud deltage i samfundet lancerede Kommissionen i 2010 handicapstrategien²¹. Strategien udpegede otte prioriterede områder: tilgængelighed, deltagelse, ligebehandling, beskæftigelse, uddannelse, social sikring, sundhed og foranstaltninger udadtil. I december 2010 blev EU part i FN-konventionen om handicappedes rettigheder (UNCRPD). I strategien fastlægges de mekanismer, EU har vedtaget for at gennemføre denne konvention, der supplerer de nationale foranstaltninger.

3.5. EU forbereder tiltrædelsen til den europæiske menneskerettighedskonvention

EU-traktaten foreskriver, at EU skal tilslutte sig den europæiske menneskerettighedskonvention. Derfor anbefalede Kommissionen den 17. marts 2010 Rådet at indlede tiltrædelsesforhandlinger med Europarådet. På grundlag af det af Rådet givne mandat indledte Kommissionen tiltrædelsesforhandlingerne den 7. juli 2010. EU's tiltrædelse til den

¹⁹ Meddelelse fra Kommissionen - Fornytt vilje til at opnå ligestilling mellem mænd og kvinder - Et kvindechartet - Erklæring fra Europa-Kommissionen på Den Internationale Kvindedag 2010 i anledning af 15-året for vedtagelsen af en erklæring og en handlingsplan på FN's verdenskonference om kvinder i Beijing og 30-året for vedtagelsen af FN-konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder, KOM(2010) 78 endelig, kan findes på:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0078:FIN:DA:PDF>.

²⁰ KOM(2010) 491 endelig, kan findes på:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0491:FIN:DA:PDF>.

²¹ Meddelelse: Den europæiske handicapstrategi 2010-2020: et nyt tilsagn om et Europa uden barrierer, KOM(2010) 636 endelig, kan findes på:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:DA:PDF>.

europæiske menneskerettighedskonvention vil supplere den stærke beskyttelse af de grundlæggende rettigheder, der allerede eksisterer i EU-retten via EU's eget charter om grundlæggende rettigheder og den retspraksis, som Domstolen har udviklet i tidens løb. Med tiltrædelsen vil der være en yderligere domstolskontrol af, at de grundlæggende rettigheder i EU overholdes. Tiltrædelsen vil også skabe en fælles kultur for de grundlæggende rettigheder i hele EU og vise, at EU støtter op om Strasbourg-systemets beskyttelse af rettigheder. Det vil også sikre, at der sker en harmonisk udvikling i Domstolens og Menneskerettighedsdomstolens retspraksis.

KONKLUSION

For at sikre, at borgerne kan drage fuld nytte af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, bør EU-institutionerne og de nationale myndigheder tydeligt forklare, hvornår chartret finder anvendelse, og hvornår det ikke gør. Denne første årsberetning er det første konkrete skridt, som Kommissionen tager i den henseende.

Kommissionen vil fremlægge en beretning hvert år for at overvåge fremskridtene i anvendelsen og overholdelsen af chartret og for at sikre, at EU forsat kan fremvise upåklagelige resultater, hvad angår overholdelsen af de grundlæggende rettigheder. Årsberetningen vil være med til at sikre en effektiv håndhævelse af chartret på målrettet og åben vis sammen med alle interesserede parter. Med denne beretning ønsker Kommissionen at give mulighed for en årlig meningsudveksling med Europa-Parlamentet og Rådet om anvendelsen af chartret. Kommissionen vil i de kommende år gøre status over de erfaringer, der kan drages på grundlag af den reelle gennemførelse af chartret og de problemstillinger, som borgerne gør opmærksom på, og vil tilpasse sin indsats i overensstemmelse hermed.